

Dagsordenspunkt 1: Informationsudveksling og interoperabilitetsløsninger: A) Køreplan til forbedring af informationsudveksling og interoperabilitet, B) Ekspertgruppe på højt plan for informationssystemer og interoperabilitet (HLEG) og C) Udvikling af Schengen Informationssystem (SIS)

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

1. Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 18. november 2016, hvor det forventes, at formandskabet vil orientere om status for gennemførelse af køreplanen om styrkelse af informationsudveksling og forbedret informationsforvaltning. I den forbindelse forventes det, at formandskabet vil lægge op til en drøftelse blandt ministrene om køreplanens kapitel 3 om informationsudveksling på terrorbekæmpelsesområdet. Desuden forventes det, at Kommissionen vil give en orientering om status for arbejdet i Højniveau-ekspertgruppen om informationssystemer og interoperabilitet (HLEG). Endvidere er Kommissionens planer for udviklingen af Schengen Informationssystemet (SIS) på dagsordenen med henblik på udveksling af synspunkter. Ministrenes drøftelse forventes at tage udgangspunkt i statusrapporter udarbejdet af formandskabet og Kommissionen. Det nærmere indhold af disse rapporter kendes ikke på nuværende tidspunkt. Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant. Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser. Fra dansk side er man positivt indstillet over for tiltag til styrkelse af informationsudveksling mellem medlemsstaterne på området for retlige og indre anliggender.

2. Baggrund

Efter terrorangrebene i Paris den 13. november 2015 blev der afholdt et ekstraordinært rådsmøde (retlige og indre anliggender) den 20. november 2015. På det ekstraordinære rådsmøde vedtog Rådet bl.a. en række råds-konklusioner om terrorbekæmpelse, herunder om øget informationsudveksling. Det fremgår bl.a. af konklusionerne, at Rådet opfordrer Kommissionen til at bestræbe sig på at gøre de relevante databaser, navnlig SIS II

og Interpols SLTD-database og iARMS-system, interoperable med hensyn til sikkerhedskontrol. Endvidere opfordres medlemsstaterne til at gøre maksimal brug af de relevante databaser for at forbedre det samlede niveau af informationsudveksling mellem terrorbekæmpelsesmyndighederne i EU, herunder at medlemsstaterne øger deres bidrag væsentligt til kontaktpunktet Travellers i Europol samt tilslutter sig Europols relevante informationsudvekslingssystemer.

På mødet i Det Europæiske Råd (DER) den 17.-18. december 2015 blev EU's terrorbekæmpelsesindsats ligeledes drøftet. På mødet vedtog stats- og regeringslederne rådskonklusioner om terrorbekæmpelse, der bl.a. drejer sig om øget informationsudveksling, øget grænsekontrol og terrorfinansiering. Det fremgår bl.a. af konklusionerne, at det haster med at forbedre relevant informationsudveksling, navnlig med hensyn til at sikre interoperabilitet mellem relevante databaser med hensyn til sikkerhedskontrol, forbedre informationsudvekslingen mellem medlemsstaternes terrorbekæmpelsesmyndigheder og støtte det arbejde, der bliver udført af Europols nye center for terrorbekæmpelse (ECTC) samt at øge medlemsstaternes bidrag til Europol-databaser og sikre Europols og Frontex' adgang til relevante databaser.

Den 24. marts 2016 blev der afholdt et ekstraordinært uformelt ministermøde med deltagelse af medlemsstaternes justits- og indenrigsministre og repræsentanter for EU-institutionerne. Mødet blev indkaldt efter drøftelse med de belgiske myndigheder i lyset af terrorangrebene i Bruxelles den 22. marts 2016. Formålet med ministermødet var at udvise solidaritet med Belgien, drøfte status for terrorbekæmpelsesindsatsen og sikre hurtig gennemførelse af lovgivningsmæssige initiativer på området. På mødet blev der vedtaget en erklæring, som afspejlede dette. I erklæringen betonedes ministrene bl.a. behovet for systematisk tilførsel af data, konsistent anvendelse af og interoperabilitet mellem europæiske og internationale databaser.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 21. april 2016 blev behovet for at øge informationsudvekslingen og interoperabilitet mellem databaserne igen drøftet. Rådet enedes om at arbejde hen imod en aftale om kravene til en integreret informationsarkitektur, herunder interoperabilitet på området for retlige og indre anliggender, der omfatter migration, terrorbekæmpelse og grænser. Denne aftale vil indeholde en køreplan med kort-, mellem- og langsigtede tiltag.

Som opfølgning på rådsmødet (retlige og indre anliggender) i april 2016 fremlagde det nederlandske formandskab i maj 2016 et udkast til en køreplan med en række kort-, mellem- og langsigtede tiltag, der skal styrke informationsudvekslingen og give bedre informationsforvaltning, herunder interoperabilitet mellem databaserne.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 9.-10. juni 2016 godkendte ministrene køreplanen.

Endvidere har Kommissionen i juni 2016 nedsat en Højniveauekspertgruppen om informationssystemer og interoperabilitet (HLEG) bestående af repræsentanter fra Kommissionen, en række EU-agenturer samt medlemsstaterne.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 18. november 2016 forventes det, at formandskabet vil give en orientering om status for gennemførelse af den vedtagne køreplan om styrkelse af informationsudveksling og bedre informationsforvaltning. Endvidere forventes det, at formandskabet vil lægge op til en drøftelse af køreplanens kapitel 3 om styrkelse af informationsudvekslingen på terrorbekæmpelsesområdet. Det forventes, at ministrenes drøftelse vil tage udgangspunkt i en statusrapport udarbejdet af formandskabet. Det nærmere indhold af denne statusrapport kendes ikke på nuværende tidspunkt. Statusrapporten forventes at blive drøftet af Den Stående Komité for det Operationelle Samarbejde om Indre Sikkerhed forud for rådsmødet den 18. november 2016.

Endvidere forventes det, at Kommissionen vil give en orientering samt fremlægge en rapport om status for arbejdet i Højniveauekspertgruppen om informationssystemer og interoperabilitet (HLEG). Det nærmere indhold af statusrapporten kendes ikke på nuværende tidspunkt. Statusrapporten forventes forelagt for Den Stående Komité for det Operationelle Samarbejde om Indre Sikkerhed forud for rådsmødet den 18. november 2016.

Herudover er Kommissionens planer for udvikling af Schengen Information Systemet (SIS) på dagsordenen med henblik på udveksling af synspunkter.

3. Formål og indhold

A. Køreplanen om styrkelse af informationsudveksling og bedre informationsforvaltning

Køreplanen om styrkelse af informationsudveksling og bedre informationsforvaltning indeholder en samlet ramme for en mere integreret informationsarkitektur på området for retlige og indre anliggender. Køreplanen beskriver de eksisterende udfordringer for informationsudveksling mellem medlemsstaterne samt de principper, som en styrket informationsudveksling og forbedret informationsforvaltning skal bygge på. Endvidere omfatter køreplanen en række kort-, mellem- og langsigtede tiltag til at forbedre informationsudvekslingen og -forvaltningen på henholdsvis retshåndhævelsesområdet, terrorbekæmpelsesområdet samt grænse- og migrationsområdet. Køreplanen er tænkt som et dynamisk dokument, der skal udvikles i takt med, at tiltagene i køreplanen udformes og realiseres. Køreplanen indeholder initiativer, der eksempelvis omfatter en udvikling af Schengen Informationssystem (SIS).

B. Højniveauekspertgruppen om informationssystemer og interoperabilitet (HLEG)

Højniveauekspertgruppen om informationssystemer og interoperabilitet (HLEG) skal bistå Kommissionen med at udvikle en fælles strategi, som under fuld overholdelse af kravene om databeskyttelse kan gøre dataforvaltningen i EU mere effektiv og mere virkningsfuld, for bedre at beskytte de ydre grænser og fremme den indre sikkerhed. HLEG-processen omfatter udover selve højniveaugruppen tre undergrupper om henholdsvis 1) bedre brug og forbedring af eksisterende it-systemer, 2) udvikling af nye systemer samt 3) interoperabilitet (integration) mellem eksisterende og/eller nye it-systemer. Undergrupperne består af repræsentanter fra EU's agenturer, Kommissionen og eksperter fra medlemsstaterne. Danmark deltager i gruppen vedrørende udvikling af nye systemer.

HLEG-gruppen skal fungere frem til juni 2017, hvor den blandt andet skal levere bidrag til en rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet indeholdende anbefalinger inden for de tre områder, som undergrupperne har behandlet. Rapporten forventes præsenteret i juni 2017.

C. Udvikling af Schengen Informationssystem (SIS)

Kommissionen har i sin meddelelse af 20. april 2016 om gennemførelse af den europæiske dagsorden om sikkerhed for at bekæmpe terrorisme og bane vejen for en effektiv og ægte sikkerhedsunion tilkendegivet, at

Kommissionen vil fremlægge et forslag til revision af retsgrundlaget for Schengen Informationssystemet (SIS) inden udgangen af 2016. Det nærmere indhold af Kommissionens forslag kendes ikke på nuværende tidspunkt, men det ventes, at revisionen vil medføre, at retsgrundlaget for SIS gøres fuldt ud overstatsligt samt, at forslaget vil tage højde for resultaterne af Kommissionens igangværende evaluering og tekniske undersøgelse af SIS.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Køreplanen om styrkelse af informationsudveksling og bedre informationsforvaltning medfører ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser. Køreplanen kan imidlertid – i det omfang initiativerne ikke er omfattet af det danske retsforbehold – ved en senere konkret implementering muligvis indebære sådanne konsekvenser. Det er dog ikke muligt på det foreliggende grundlag at vurdere de eventuelle konsekvenser heraf.

Økonomiske konsekvenser

Køreplanen om styrkelse af informationsudveksling og bedre informationsforvaltning medfører ikke i sig selv økonomiske konsekvenser. Køreplanen kan imidlertid – i det omfang initiativerne ikke er omfattet af det danske retsforbehold – ved en senere konkret implementering muligvis indebære sådanne konsekvenser. Det er dog ikke muligt på det foreliggende grundlag at vurdere de eventuelle konsekvenser heraf.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Sagen giver for indeværende ikke anledning til at fremhæve andre konsekvenser.

8. Høring

Der er – ud over den skriftlige høring af Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 2. november 2016 – ikke foretaget høring vedrørende sagen.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er ikke kendskab til andre landes holdninger.

10. Regeringens generelle holdning

Fra dansk side kan man tilslutte sig behovet for øget informationsudveksling, og der ses derfor positivt på tiltag, der skal styrke informationsudvekslingen mellem medlemsstaterne. I den forbindelse er Danmark indstillet på at dele relevante oplysninger.

Regeringen er således positivt indstillet over for køreplanen om styrkelse af informationsudveksling og forbedret informationsforvaltning. Fra dansk side vil der i det videre arbejde være fokus på, at nationale databaser – herunder databaser med klassificerede oplysninger – skal behandles særskilt og i overensstemmelse med national lovgivning og national sikkerhed.

Det kan ikke udelukkes, at der er initiativer som Danmark ikke vil kunne deltage i på grund af retsforbeholdet. Dette må afklares i forbindelse med det videre arbejde med gennemførelse af køreplanens konkrete initiativer i Rådets forberedende organer.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Rådsmødedrøftelser om EU's indre sikkerhed, herunder styrkelse af informationsudvekslingen mellem medlemsstaterne, er løbende blevet forelagt for Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenspunkt 2: Terrorbekæmpelse: Implementering af erklæring og rådskonklusioner på terrorbekæmpelsesområdet

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

1. Resumé

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet. Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 18. november 2016, hvor det forventes, at EU's antiterrorkoordinatør Gilles de Kerchove vil redegøre for status for implementeringen af erklæringen fra mødet i Det Europæiske Råd (DER) den 12. februar 2015, rådskonklusionerne fra det ekstraordinære rådsmøde (retlige og indre anliggender) den 20. november 2015 og rådskonklusionerne fra mødet i DER den 17.-18. december 2015. Det nærmere indhold af redegørelsen kendes ikke på nuværende tidspunkt. Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant. Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser. Fra dansk side er man overordnet positiv over for de eksisterende tiltag i EU's terrorbekæmpelsesindsats. Det forventes, at man fra dansk side vil kunne tage redegørelsen for implementeringen af erklæringen og rådskonklusionerne til efterretning.

2. Baggrund

EU's terrorbekæmpelsesindsats har gennem en længere periode været et højt prioriteret emne på EU's dagsorden og i den forbindelse været drøftet på en række rådsmøder (retlige og indre anliggender) og møder i Det Europæiske Råd (DER).

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 18. november 2016 forventes det, at EU's antiterrorkoordinatør Gilles de Kerchove vil redegøre for implementeringen af erklæringen fra mødet i DER den 12. februar 2015 og rådskonklusionerne fra henholdsvis det ekstraordinære rådsmøde (retlige og indre anliggender) den 20. november 2015 og mødet i DER den 17.-18. december 2015. Det nærmere indhold af antiterrorkoordinatorens redegørelse kendes ikke på nuværende tidspunkt.

3. Formål og indhold

3.1. Erklæringen fra mødet i DER den 12. februar 2015

På mødet i DER den 12. februar 2015 drøftede stats- og regeringslederne EU's terrorbekæmpelsesindsats. Som opfølgning på drøftelserne vedtog stats- og regeringslederne en erklæring, der lægger op til en styrkelse af EU's indsats på tre hovedområder: 1) borgernes sikkerhed, 2) forebyggelse af radikaliserings og 3) samarbejde med internationale partnere.

Det fremgår af erklæringen, at DER vedrørende borgernes sikkerhed har tilkendegivet, at rådet bl.a. ønsker, at EU-lovgiverne hurtigst muligt vedtager et stærkt og effektivt direktiv om europæiske passagerlister med solide databeskyttelsesgarantier, at de eksisterende Schengenregler anvendes fuldt ud med henblik på at styrke og modernisere kontrollen ved EU's ydre grænser, at de retshåndhævende og retlige myndigheder øger informationsudvekslingen og det operative samarbejde, herunder gennem Europol og Eurojust, at alle relevante myndigheder øger samarbejdet om bekæmpelse af ulovlige skydevåben, og at medlemsstaternes sikkerhedstjenester uddyber deres samarbejde.

Endvidere har DER i relation til forebyggelse af radikaliserings opfordret til, at der i overensstemmelse med de nationale forfatninger træffes passende foranstaltninger til at spore og fjerne internetindhold, der fremmer terrorisme eller ekstremisme, at der indføres kommunikationsstrategier for at fremme tolerance, ikke-diskrimination, de grundlæggende frihedsrettigheder og solidaritet i hele EU, og at der tages initiativer vedrørende uddannelse, jobmuligheder, social integration og rehabilitering i retslig sammenhæng for at imødegå de faktorer, der bidrager til radikaliserings, herunder i fængsler.

For så vidt angår samarbejde med internationale partnere har DER tilkendegivet, at der bl.a. er brug for at imødegå kriser og konflikter, navnlig i EU's sydlige nabolande, gennem en strategisk nytænkning af EU's tilgang hertil. DER har endvidere tilkendegivet, at der bl.a. er brug for at forstærke kontakten til tredjelands vedrørende sikkerhedsspørgsmål og terrorbekæmpelse.

3.2. Rådskonklusionerne fra det ekstraordinære rådsmøde (retlige og indre anliggender) den 20. november 2015

Efter terrorangrebene i Paris den 13. november 2015 blev der afholdt et ekstraordinært rådsmøde (retlige og indre anliggender) den 20. november

2015. På det ekstraordinære rådsmøde vedtog Rådet en række rådskonklusioner om terrorbekæmpelse, herunder bl.a. bekæmpelse af ulovlig handel med skydevåben, øget grænsekontrol ved EU's ydre grænser, øget informationsudveksling og indsatsen mod terrorfinansiering.

Det fremgår bl.a. af rådskonklusionerne, at grænsekontrollen ved EU's ydre grænser skal styrkes gennem et øget fokus på systematisk og koordineret grænsekontrol, herunder også i relation til personer som er omfattet af retten til fri bevægelighed internt i EU, og et styrket samarbejde mellem Frontex, Eurojust og Europol.

Endvidere fremgår det, at informationsudveksling skal øges ved bl.a. at sætte fokus på interoperabilitet mellem databaser og ved oprettelse af et center for terrorbekæmpelse under Europol.

For så vidt angår terrorfinansiering skal dette område bekæmpes ved at styrke effektiviteten af kampen mod hvidvaskning af penge, hurtig indefrysning af terrormidler på tværs af EU og bekæmpelse af våbensmugling.

3.3. Rådskonklusionerne fra mødet i DER den 17.-18. december 2015

På mødet i DER den 17.-18. december 2015 blev EU's terrorbekæmpelsesindsats ligeledes drøftet. På mødet vedtog stats- og regeringscheferne rådskonklusioner om terrorbekæmpelse, der bl.a. drejer sig om øget informationsudveksling, øget grænsekontrol og en øget indsats mod terrorfinansiering, særligt i forhold til indefrysning af midler. Det fremgår bl.a. af rådskonklusionerne, at anti-terrorfinansieringstiltag, der sigter mod at bekæmpe ISIL-aktiviteter i Europa, bør prioriteres.

Det fremgår ligeledes af konklusionerne, at det haster med at forbedre relevant informationsudveksling, navnlig med hensyn til at sikre systematisk registrering af oplysninger om fremmedkrigere i SIS II, forbedre informationsudvekslingen mellem medlemsstaternes terrorbekæmpelsesmyndigheder og støtte det arbejde, der bliver udført af Europols nye center for terrorbekæmpelse (ECTC) samt at øge medlemsstaternes bidrag til Europol-databaser og sikre Europols adgang til relevante databaser.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Redegørelsen medfører ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser. Eventuelle drøftelser på baggrund af redegørelsen kan imidlertid ved en senere udmøntning muligvis indebære sådanne konsekvenser. Det er dog ikke muligt på nuværende tidspunkt at vurdere de eventuelle konsekvenser heraf.

Økonomiske konsekvenser

Redegørelsen medfører ikke i sig selv statsfinansielle, samfunds- eller erhvervsøkonomiske konsekvenser. Eventuelle drøftelser på baggrund af redegørelsen kan imidlertid ved en senere udmøntning muligvis indebære sådanne konsekvenser. Det er dog ikke muligt på nuværende tidspunkt at vurdere de eventuelle konsekvenser heraf.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Sagen giver ikke anledning til at fremhæve andre konsekvenser.

8. Høring

Der er – ud over høringen af Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 2. november 2016 – ikke foretaget høring vedrørende sagen.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaternes holdninger til sagen.

10. Regeringens generelle holdning

Fra dansk side er man overordnet positiv over for de eksisterende tiltag i EU's terrorbekæmpelsesindsats. Det forventes, at man fra dansk side vil kunne tage redegørelsen for implementeringen af erklæringen og rådskonklusionerne til efterretning.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Rådsmødedrøftelser om EU's terrorbekæmpelsesindsats er løbende blevet forelagt for Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenspunkt 3: EU Internetforum

Nyt notat.

Sagen er ikke omfattet af retsforbeholdet.

KOM-dokument foreligger ikke

1. Resumé

Sagen er på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 18. november 2016 med henblik på udveksling af synspunkter. Herudover forventes det, at Kommissionen vil redegøre for kommende skridt med henblik på at realisere de tiltag, der er blevet drøftet i EU Internetforum. Det nærmere indhold af redegørelsen kendes ikke på nuværende tidspunkt. Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant. Sagen har hverken lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser. Fra dansk side er man overordnet positiv over for de tiltag, som drøftes i EU Internetforum. Det forventes, at man fra dansk side vil kunne tage kommissærens redegørelse til efterretning.

2. Baggrund

Kommissionen stiftede i december 2015 EU's Internetforum, der samler medlemsstater, IT-virksomheder, EU's antiterrorkoordinatør, Europol og Europa-Parlamentet med henblik på at undersøge, hvordan man gennem et frivilligt samarbejde kan tackle de udfordringer, som er forbundet med terror- og ekstremistiskpropaganda på internettet og de sociale medier. Det drejer sig om, dels hvordan man mest effektivt kan reducere mængden af terrorpropaganda og dels at understøtte frembringelsen af positive alternative fortællinger online.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 18. november 2016 forventes en udveksling af synspunkter blandt medlemsstaterne. Herudover forventes det, at Kommissionen vil redegøre for kommende skridt med henblik på at realisere de tiltag, der er blevet drøftet i EU's Internetforum

3. Formål og indhold

Under EU's Internetforum arbejder parterne aktuelt på at udvikle en fælles indberetningsplatform (IRU), der skal forbedre indberetningsprocessens

hastighed og effekt, så terrorpropaganda og voldelig ekstremistisk indhold kan fjernes hurtigst muligt fra online medier. Herudover arbejdes der på et tiltag, hvor man vil styrke undervisningen af og støtten til partnere fra civilsamfundet med henblik på at frembringe alternative positive fortællinger online.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Sagen medfører ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

Sagen medfører ikke i sig selv statsfinansielle, samfunds- eller erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Sagen giver ikke anledning til at fremhæve andre konsekvenser.

8. Høring

Der er – ud over høringen af Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 2. november 2016 – ikke foretaget høring vedrørende sagen.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaternes holdninger til sagen.

10. Regeringens generelle holdning

Fra dansk side er man overordnet positiv over for de tiltag, som drøftes i EU's Internetforum. Regeringen har den 11. oktober 2016 offentliggjort en ny handlingsplan for forebyggelse og bekæmpelse af radikalisering, herunder på onlineområdet. Handlingsplanen indeholder konkrete tiltag, der – i overensstemmelse med drøftelserne i EU's Internetforum - skal bidrage til i samarbejde med internetindustrien at fjerne terrorpropaganda og voldeligt ekstremistisk onlinemateriale samt støtte troværdige civilsamfundsaktører i at frembringe alternative modfortællinger.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

Dagsordenspunkt 4: Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2016/681 af 27. april 2016 om anvendelse af passagerlisteoplysninger (PNR-oplysninger) til at forebygge, opdage, efterforske og retsforfølge terrorhandlinger og grov kriminalitet*

Revideret notat. Nye afsnit er markeret med kursiv.

Direktivet er omfattet af retsforbeholdet.

KOM (2011) 32

1. Resumé

Direktivet er omfattet af retsforbeholdet. Direktivet er på dagsordenen for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 18. november 2016 med henblik på en udveksling af synspunkter om status på gennemførelsen af direktivet, som blev vedtaget den 27. april 2016. Direktivet skal senest den 25. maj 2018 være gennemført i national ret. Direktivet har til formål at harmonisere medlemsstaternes lovgivning om luftfartsselskabers videregivelse af passagerlisteoplysninger (PNR-oplysninger) i forbindelse med internationale flyvninger til og fra medlemsstaterne og om behandlingen af disse oplysninger med henblik på at bekæmpe terrorhandlinger og grov kriminalitet. Direktivet indeholder bl.a. bestemmelser om luftfartselskabernes forpligtelse til at videregive oplysninger, behandlingen af de indsamlede oplysninger, udveksling af oplysninger mellem medlemsstaterne, videregivelse af oplysninger til tredjelande, herunder regler om hvor længe oplysningerne må opbevares, og bestemmelser om beskyttelse af personoplysninger. Fra dansk side er man positivt indstillet over for etableringen af et europæisk PNR-system. Regeringen har derfor anmodet Kommissionen om indgåelse af en mellemstatslig aftale mellem Danmark og EU. Det er regeringens vurdering, at direktivet er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Direktivet har hverken lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser, men såfremt Danmark opnår en mellemstatslig aftale vurderes aftalen at have lovgivningsmæssige og økonomiske konsekvenser.

* Forslaget er fremsat efter TEUF, tredje del, afsnit V. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-Traktaten, finder derfor anvendelse, hvilket indebærer, at direktivet ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

2. Baggrund

Direktivet blev vedtaget den 27. april 2016 efter den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294. Direktivet skal senest være gennemført i national ret den 25. maj 2018.

Direktivet er vedtaget med hjemmel i artikel 82, stk. 1, litra d), og artikel 87, stk. 2, litra a), i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF). Direktivet er dermed omfattet af Danmarks retsforbehold, hvilket indebærer, at direktivet ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

På baggrund af forhandlingsoplæg fra Folketingets Europaudvalg anmodede regeringen den 17. maj 2016 Kommissionen om, at der indledes forhandlinger om indgåelse af en mellemstatslig aftale mellem Danmark og EU om den tættest mulige tilknytning for Danmark til PNR-direktivet. Kommissionen har endnu ikke formelt besvaret den danske anmodning.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 18. november 2016 er direktivet på dagsordenen med henblik på udveksling af synspunkter om status for gennemførelsen af direktivet. Formandskabet forventes i den forbindelse at orientere om status på gennemførelsen.

3. Formål og indhold

Den følgende redegørelse er baseret på den vedtagne direktivtekst af 27. april 2016.

3.1. Generelt

Direktivet har til formål at harmonisere medlemsstaternes lovgivning om luftfartsselskabers videregivelse af passagerlisteoplysninger (PNR-oplysninger) i forbindelse med internationale flyvninger til og fra medlemsstaterne og om behandlingen af disse oplysninger med henblik på at bekæmpe terrorhandlinger og grov kriminalitet.

3.2. Forpligtelser for luftfartsselskaberne

Direktivet indeholder bestemmelser om luftfartsselskabernes forpligtelser til at videregive PNR-oplysninger til en særlig udpeget national myndighed i medlemsstaterne (Passageroplysningsenheden/PNR-kontoret).

Luftfartsselskaberne skal som hovedregel 24-48 timer før en planlagt international flyafgang og straks efter, at flyets døre er blevet lukket (dvs.

når passagererne er gået om bord på flyet med henblik på afrejse, og det ikke længere er muligt for andre passagerer at gå om bord) videregive PNR-oplysninger til PNR-kontoret i den medlemsstat, hvor flyet lander eller har afgang fra.

Videregivelsen af PNR-oplysningerne skal ske ved brug af den såkaldte "push"-metode, der indebærer, at luftfartselskaberne elektronisk overfører personoplysningerne til PNR-kontorets database.

PNR-oplysninger defineres i direktivet som oplysninger om "den enkelte passagers rejse". Det drejer sig bl.a. om oplysninger om navn, køn, fødedato, nationalitet, pasnummer, pasudstedelsesland, passets udløbsdato, booking- og reservationsnummer, reservations- og udstedelsesdato, rejsebureau, rejседato, rejseplan, herunder forudgående og efterfølgende flyvninger (connecting flights), tidligere reservationer, eventuelle oplysninger om medrejsende, kontaktoplysninger, oplysninger om betaling, pladsnummer, bagage kreditkort mv.

Luftfartselskabernes forpligtelse til at videregive oplysninger gælder kun i relation til de oplysninger, som luftfartsselskaberne allerede indsamler til deres egen forretningsmæssige brug. Direktivet finder ikke anvendelse i forhold til erhvervsdrivende, der ikke er luftfartselskaber, f.eks. rejsebureauer og rejsearrangører.

Det er efter direktivet frivilligt, om medlemsstaterne vil lade direktivets bestemmelser finde anvendelse i forbindelse med visse eller alle interne EU-flyvninger. Rådet vedtog - samtidigt med vedtagelsen af direktivet - en erklæring om, at medlemsstaterne senest fra det tidspunkt hvor direktivet skal være gennemført i national ret vil udnytte denne mulighed, og lade direktivet gælde for interne EU-flyvninger. Endvidere fremgår det af erklæringen, at medlemsstaterne nationalt påtager sig retten til at udvide kredsen af erhvervsdrivende, der skal indsamle PNR-oplysninger, til også at omfatte andre erhvervsdrivende end luftfartselskaber, der leverer rejse-relaterede tjenester, herunder reservation af flyvninger.

For så vidt angår sanktioner skal medlemsstaterne sikre, at der fastsættes passende sanktioner over for luftfartselskaber, som ikke lever op til deres forpligtelser i henhold til direktivet.

3.3. PNR-kontorer

Direktivet forpligter medlemsstaterne til at oprette eller udpege en myndighed med kompetence til at forebygge, opdage, efterforske og retsforfølge terrorhandlinger og grov kriminalitet, der skal fungere som nationalt PNR-kontor. PNR-kontoret skal være ansvarligt for indsamling af PNR-oplysninger fra luftfartselskaber og for opbevaring, analyse samt eventuel videregivelse og udveksling af de indsamlede oplysninger.

3.4. Opbevaring, behandling, videregivelse og udveksling af PNR-oplysninger

Medlemsstaterne skal sikre, at de indsamlede PNR-oplysninger opbevares i en database hos det nationale PNR-kontor i fem år efter videregivelsen af oplysningerne til PNR-kontoret i den medlemsstat, på hvis område den pågældende flyvning lander eller har afgang. Ved udløbet af de fem år skal de indsamlede PNR-oplysninger slettes. Seks måneder efter videregivelsen af oplysninger anonymiseres alle PNR-oplysninger ved hjælp af maskering af dataelementer, der kan tjene til at identificere de passagerer, som PNR-oplysningerne vedrører. Afmaskering af PNR-oplysninger kræver en særlig tilladelse.

Direktivet regulerer endvidere, hvordan og hvornår de nationale PNR-kontorer må behandle oplysningerne. Det fremgår bl.a., at oplysninger alene må anvendes med henblik på identificering af personer, der kan være involveret i terrorisme eller grov kriminalitet, besvarelse af behørigt begrundede anmodninger fra kompetente retshåndhævende myndigheder i forbindelse med konkrete sager vedrørende forebyggelse, opdagelse, efterforskning og retsforfølgning af en terrorhandling eller grov kriminalitet, og analyse og udformning af generelle vurderingskriterier, der vil kunne anvendes i forbindelse med vurderingen af passagerer forud for deres afrejse eller ankomst.

Hvis en medlemsstats PNR-kontor som led i behandlingen af de indsamlede PNR-oplysninger identificerer personer, der kan være involveret i en terrorhandling eller grov kriminalitet, og som det er nødvendigt, at de kompetente nationale retshåndhævende myndigheder undersøger nærmere, videresendes oplysningerne eller analyseresultaterne til den pågældende medlemsstats kompetente myndighed(er) med henblik på videre behandling. Sådanne oplysninger skal også videresendes til de andre landes PNR-kontorer.

Medlemsstaternes kompetente myndigheder må alene anvende oplysningerne med henblik på at forebygge, opdage, efterforske eller retsforfølge terrorhandlinger eller grov kriminalitet.

PNR-kontorerne har herudover adgang til at anmode om at modtage oplysninger fra et andet lands PNR-kontor eller, i tilfælde af en konkret og reel trussel i forbindelse med terrorhandlinger eller grov kriminalitet, at anmode et andet PNR-kontor om at indhente PNR-oplysninger og fremlægge dem for det anmodende PNR-kontor. Udvekslingen af oplysninger skal som udgangspunkt ske via PNR-kontorerne, men medlemsstaternes kompetente myndigheder har i hastende tilfælde mulighed for direkte at anmode et andet medlemslands PNR-kontor om oplysninger.

Herudover kan Europol anmode PNR-kontorerne om PNR-oplysninger. Europol kan dog kun anmode om oplysningerne, såfremt det er strengt nødvendigt for at forebygge, opdage eller efterforske en konkret terrorhandling eller grov kriminalitet og området er omfattet af Europols kompetence.

Endvidere kan medlemsstaterne i meget begrænset omfang videregive indsamlede PNR-oplysninger til et tredjeland. Efter direktivet er videregivelse kun lovligt med henblik på bekæmpelse af terrorhandlinger og grov kriminalitet og kun under forudsætning af, at tredjelandet accepterer, at en eventuel videregivelse til andre tredjelande kræver udtrykkeligt samtykke fra den medlemsstat, der har videregivet PNR-oplysningerne.

3.5. Beskyttelse af personoplysninger mv.

Direktivet indeholder bestemmelser om ret til indsigt, ret til at berigtige, slette eller blokere oplysninger, ret til erstatning og klageadgang og regler om fortrolighed i forbindelse med databehandlingen og datasikkerheden og tilsyn fra nationale tilsynsmyndigheder.

Enhver behandling af PNR-oplysninger, der angiver en persons race eller etniske oprindelse, politiske anskuelser, religiøse eller filosofiske overbevisning, medlemskab af en fagforening, sundhed, seksualitet eller seksuelle orientering, er forbudt. Såfremt PNR-kontoret modtager PNR-oplysninger, der indeholder sådanne oplysninger, skal de straks slettes.

Al behandling og videregivelse af PNR-oplysninger samt alle anmodninger fra de kompetente nationale myndigheder, PNR-kontorer i andre medlemsstater og tredjelande, herunder også afviste anmodninger, skal registreres

eller dokumenteres af PNR-kontoret med henblik på tilsynsmyndighedernes kontrol af databehandlingens lovlighed og egenkontrol samt for at sikre datasikkerheden.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har i henhold til den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294) været medlovgiver.

5. Nærhedsprincippet

Det er regeringens vurdering, at direktivet er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

6.1. Told-loven og PET-loven

Med lov nr. 1881 af 29. december 2016 blev der skabt hjemmel for PET til at kunne få adgang til de PNR-oplysninger, som luftfartsselskaber registrerer om passagerer og besætningsmedlemmer i forbindelse med rejser til og fra Danmark.

Det følger af loven, at Justitsministeren fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden. Ikrafttrædelsestidspunktet kan således blive sammenfaldende med udstedelsen af den bekendtgørelse, hvori der bl.a. vil skulle fastsættes nærmere regler for, hvordan PNR-oplysningerne stilles til rådighed for told- og skatteforvaltningen, og med hvilke intervaller oplysningerne skal meddeles. Bekendtgørelsen forventes sendt i høring ultimo uge 44, 2016.

Loven indebar en ændring af toldloven, hvorved luftfartsselskaberne fik pligt til at give told- og skatteforvaltningen oplysninger om passagerer og besætning på luftfartøjer, som virksomhederne er i besiddelse af. Loven indebar endvidere en ændring af lov om Politiets Efterretningstjeneste (PET) således, at told- og skatteforvaltningen skal videregive oplysninger om passagerer og besætning på luftfartøjer til PET, hvis tjenesten vurderer, at oplysningerne kan have betydning for varetagelse af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13 (terrorisme, spionage m.v.).

6.2. Udlændinge- og toldlovgivningen

Der er fastsat særlige bestemmelser i udlændinge- og toldlovgivningen om udlevering og anvendelse af passageroplysninger med henblik på henholdsvis ind- og udrejsekontrol og told- og skattekontrol, jf. bl.a. udlændingelovens § 38, stk. 4, og toldlovens § 17.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Direktivet er som nævnt vedtaget med hjemmel i TEUF artikel 82, stk. 1, litra d), og TEUF artikel 87, stk. 2, litra a), og er dermed omfattet af retsforbeholdet. Direktivet har derfor ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser. Såfremt Danmark opnår en mellemstatslig aftale vil aftalen imidlertid have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

Såfremt Danmark opnår en mellemstatslig aftale vurderes aftalen umiddelbart at have økonomiske konsekvenser. Disse vil skulle vurderes nærmere.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Direktivet giver ikke anledning til at fremhæve andre konsekvenser. Direktivet berører ikke beskyttelsesniveauet i Danmark.

8. Høring

Sagen har været i skriftlig høring i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde den 2. november 2016.

Direktivet har som forslag den 22. marts 2011 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen, Rigspolitiet, Politiets Efterretningstjeneste, Rigsadvokaten, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Datatilsynet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Foreningen af offentlige anklagere, Politiforbundet, Advokatrådet, Landsforeningen af beskikkede advokater, Danske Advokater, Amnesty International, Institut for Menneskerettigheder, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Air Greenland A/S, Airport Coordination Denmark A/S, AOPA Danmark, Atlantic Airways, Billund Lufthavn, Cabin Union Den-

mark, Cimber Air A/S, Danish Air Transport ApS, Dansam, Dansk Flyvelederforening, DALPA, Erhvervsflyvningens Sammenslutning, Naviair, Havarikommissionen for Civil Luftfart og Jernbane, Københavns Lufthavne A/S, Novia, Rådet for Større Flyvesikkerhed, SAS - Afdeling AZ, Servisair Danmark A/S, Star Air A/S, Trafikstyrelsen, Sun-Air of Scandinavia A/S, Danish Business Travel Association, Foreningen af Rejsearrangører i Danmark (RiD), Danmarks Rejsebureau Forening, Flyvebranchens Personaleunion, Brancheforeningen Dansk Luftfart, Kgl. Dansk Aeroklub, Primera Air, Thomas Cook Airlines, Transavia, Cimber Sterling, Dansk Erhverv og Jet Time A/S.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Direktivet er vedtaget. Direktivet skal senest den 25. maj 2018 være gennemført af de øvrige medlemsstater i national ret.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen er positivt indstillet over for etableringen af et europæisk PNR-system og direktivet. Regeringen har derfor den 17. maj 2016 anmodet Kommissionen om indgåelse af en mellemstatslig aftale mellem Danmark og EU om den tættest mulige tilknytning for Danmark til PNR-direktivet.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg til orientering forud for Rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. december 2015.